

Myanmar Laos Thailand Vietnam Philippines Cambodia Malaysia Singapore Indonesia

ภาษี กับ ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

ตำริ ดวงนภา (Tax Auditor)

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์ให้ท่านผู้อ่าน

ได้ทราบถึงผลกระทบทางภาษีอากร เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนจากการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community: AEC) ซึ่งประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาตกลง ให้เป็นประชาคมเดียวกัน โดยมีผลในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 นี้ ผลจากการเปิดเสรีมีประเด็นที่ผู้ประกอบการไทย ควรต้องเตรียมพร้อม เพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และเตรียมตัวให้แข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ในขณะที่รัฐบาลก็จำเป็นต้องปฏิรูประบบภาษีให้เหมาะสมและทันสมัย ซึ่งได้วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขไว้ในส่วนท้ายของบทความ

กล่าวได้ว่า การลดอัตราการจัดเก็บ ภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลไทยที่ผ่านมา(เป็นการลดชั่วคราว) จากอัตรา 30 % ให้เหลือ 23 % ในปีภาษี 2555 และ เหลือ 20 % ในปีภาษี 2556-2557-2558 นับเป็น มาตรการทางการคลัง มาตรการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเพิ่มแรงจูงใจการลงทุน จากนักลงทุนต่างประเทศ ถือเป็นนโยบายเชิงรุกของรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมในการรับมือ ก่อนการเปิดเสรี AEC ในสิ้นปี 2558 ที่จะถึงนี้

โดยที่ เป้าหมายของ AEC มีความต้องการให้ประเทศในกลุ่มอาเซียน เป็นตลาดเดียว และ เป็นฐานการผลิตเดียว(Single Market & Single Production) ทั้งนี้เพื่อเสริมความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลก วิธีการก็คือ ให้แต่ละประเทศ (10 ประเทศ) * ในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และแรงงาน ให้มีการย้ายปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้โดยเสรี กระแสของการเปิดเสรี หรือ กระแสโลกาภิวัตน์ ของการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน การค้าเสรี เช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่อ โครงสร้างรายได้ภาษี ของแต่ละประเทศ จากการศึกษาผลกระทบของ AEC ต่อโครงสร้างการจัดเก็บภาษี ของนักวิชาการภาษีอากร พบว่า เมื่อเปิดเสรี AEC จะทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้ ของแต่ละประเทศจะมีข้อจำกัดมากขึ้น การกำหนดนโยบายภาษีไม่อาจกำหนดได้โดยเพียงการพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานภายในประเทศของตนเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ทุกประเทศ จำเป็นต้องพิจารณาทุกประเภทภาษีของตนเอง เปรียบเทียบกับภาษีของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่ม AEC เพื่อกำหนดนโยบายภาษีที่เหมาะสมและสอดคล้อง ต่อการแข่งขัน เช่น (ตารางที่ : 1)

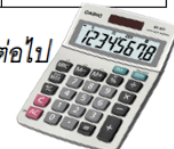
ตารางที่ 1 : อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ปี 2543-2558

ประเทศ	2543	2548	2553	2555	2558
อัตราเฉลี่ยของโลก	29	27.4	25	n/a	n/a
สิงคโปร์	26	20	17	17	17
กัมพูชา	n/a	20	20	20	20
บรูไน	n/a	n/a	23.5	22	20
ไทย	30	30	30	23*	20*
มาเลเซีย	28	28	25	25	25
อินโดนีเซีย	30	30	25	25	25
เวียดนาม (ใน/นอกประเทศ)	15/25	28	23	25	22**
ลาว (ใน/นอกประเทศ)	n/a	35/25	33/20	28	24
ฟิลิปปินส์	32	32	30	30	30
พม่า	n/a	n/a	n/a	30	25

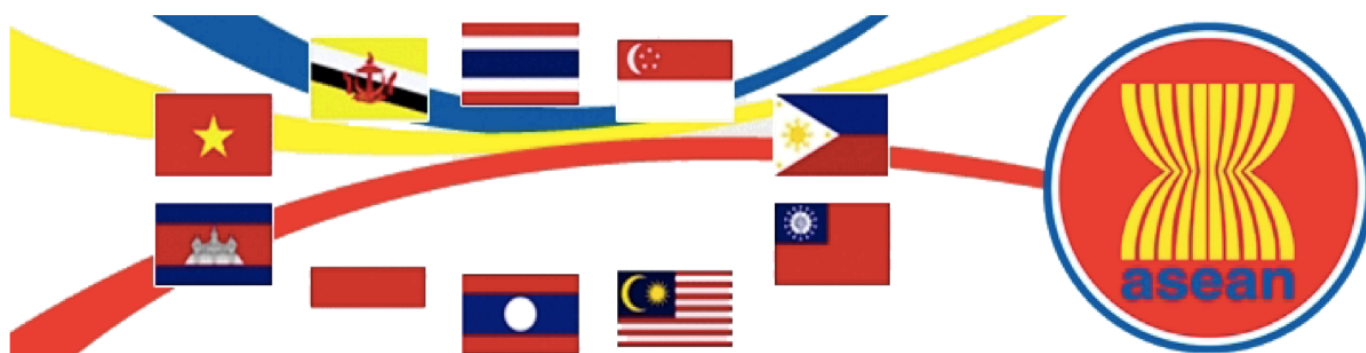
* อัตราภาษีร้อยละ 23, 20 เป็นการปรับลดลงจากอัตราร้อยละ 30 คาดว่าจะมีการลดอัตราลงอย่างถาวรต่อไป

** อัตราภาษี จะลดลงเหลือ ร้อยละ 20 ในปี 2559

* สิงคโปร์, กัมพูชา, บรูไน, ไทย, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, เวียดนาม, ลาว, ฟิลิปปินส์, พม่า

จากตารางที่ 1 จะพบว่า ทิศทางอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มลดลง และเมื่อเปิดเสรี AEC การแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ก็จะเพิ่มมากขึ้น แต่ละประเทศก็อาจจะมีการปรับลดอัตราภาษีลงได้อีก หรือให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอื่น ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ดังกรณี ที่ไทยได้ลดอัตราภาษีนิติบุคคลลงจากเดิม 30% เป็น 23% ในปี 2555 และ 20% ในปี 2556 นี้เป็นตัวอย่างหนึ่งในการปรับปรุงเพื่อลดอุปสรรคและเพิ่มโอกาส ในการแข่งขัน เพราะเมื่อพิจารณาจากตาราง 1 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเดิมของไทยเป็นอัตราที่สูง และใช้มาเป็นเวลานาน โดยไม่มีการปรับลดลง เมื่อเทียบกับประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่มีขนาดเศรษฐกิจและศักยภาพใกล้เคียงกับประเทศไทย ดังนั้นผลจากการเปิดเสรี AEC จึงทำให้ประเทศไทยไม่สามารถ คงอัตราภาษีในอัตราเดิมนี้นี้ไว้ได้เนื่องจากไม่สามารถที่จะแข่งขันได้

ดังได้กล่าวในเบื้องต้นว่า การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีผลกระทบทางตรงต่อโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของไทย ในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน โครงสร้างการจัดเก็บภาษีในที่นี้ หมายความรวมถึง กฎหมายภาษี ประเภทภาษี อัตราภาษีและนโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษี เช่นเมื่อเปิดเสรี AEC ภาษีเงินได้มีแนวโน้มจะจัดเก็บได้ยากขึ้น และจำนวนเงินภาษีมียกคิดทางลดลง เนื่องจากฐานภาษีเงินได้มีการเคลื่อนย้ายกันง่ายขึ้น และมีการแข่งขันเพื่อจูงใจในการลงทุน โดยการลดอัตราภาษีลง ตัวอย่างเช่น กรณีภาษีเงินได้นิติบุคคล ของประเทศ A สูงกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศ B นักลงทุนในประเทศ A ก็พร้อมที่ย้ายทุนและสถานประกอบการจากประเทศ A ไปอยู่ที่ประเทศ B ได้ทันที ในทำนองเดียวกัน กรณีที่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศ C เก็บภาษีในอัตราที่สูงมาก เมื่อเทียบกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศ D ปრაกฏการณ์ สมองไหล (Brain Drain) ของแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labor)* ก็เกิดขึ้น ได้แก่ แรงงานใน 7 สาขาวิชาชีพภายใต้ข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement: MRA) คือจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือจากประเทศ C ไปอยู่และทำงานที่ประเทศ D เหลืออยู่ในประเทศในส่วนองแรงงานไม่มีฝีมือที่มีข้อจำกัดในการโยกย้ายเท่านั้น

ภาษี กับ ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (ภาค2) ตำริ ดวงนภา (Tax Auditor)

เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างภาษีไทยในปัจจุบัน จะพบปัญหาภาษีที่มีอยู่ รวมถึงปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น ในเมื่อเปิดเสรี AEC ประเด็นปัญหาภาษี ที่ควรต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน เพื่อลดอุปสรรค และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กล่าวคือ

ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1

ภาษีเงินได้ของไทยไม่ใช่แหล่งรายได้หลัก มีสัดส่วนในการจัดเก็บภาษีประมาณ 25 % และมีฐานภาษีที่แคบ จากข้อมูลสถิติของกรมสรรพากรในปี ภาษี 2553 พบว่าประชากรทั้งประเทศ 64 ล้านคน มีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวน 38 ล้านคน แต่ มีผู้ยื่นแบบภาษีเงินได้ 9 ล้านแบบ และมีเพียง 2.3 ล้านแบบ เท่านั้นที่มีภาษีชำระ ดังนั้น เมื่อ AEC เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่ฐานภาษีจะแคบลง และอัตราภาษีที่จะลดลงเนื่องจากการแข่งขันทำให้จำนวนสัดส่วนภาษีเงินได้จะลดลงไปอีก

2

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของไทยลดลงจาก 37% มาอยู่ที่ 35 % ยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศ ในกลุ่ม AEC (ดูตารางที่ 2) ดังนั้นเมื่อเปิดเสรีอาเซียน จึงไม่แน่ใจ ที่จะดึงดูดนักลงทุน หรือแรงงานฝีมือที่มีศักยภาพ เข้ามาอยู่ ทำงาน และเสียภาษีในประเทศไทยในทางกลับกัน จะมีแรงงานฝีมือที่มีรายได้สูงของไทยย้ายไปทำงาน ในประเทศอื่นที่ภาษีต่ำกว่า

*สาขาวิศวกรรม, สาขาวิชาชีพการพยาบาล, สาขาสถาปัตยกรรม, สาขาด้านการสำรวจ, สาขาวิชาชีพแพทย์, สาขาวิชาชีพทันตแพทย์ และสาขาวิชาชีพบัญชี

ตารางที่ 2 : อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ของประเทศอาเซียน ปี 2554

ประเทศ	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ภาษีมูลค่าเพิ่ม
สิงคโปร์	0 , 3.5 , 5.5 , 8.5 , 14 , 17 , 20	7
กัมพูชา	0.5 , 10 , 15 , 20	10
เวียดนาม	5 , 10 , 15 , 20 , 25 , 30 , 35	10
มาเลเซีย	0 , 1 , 3 , 7 , 13 , 19 , 24 , 27 , 28	-
อินโดนีเซีย	5 , 15 , 25 , 30	10
บรูไน	-	-
พม่า	3 , 5 , 7 , 10 , 12 , 15 , 16 , 17 , 18 , 19 , 20 , 22 , 30	-
ฟิลิปปินส์	5 , 10 , 15 , 20 , 25 , 30 , 32	12
ไทย	0 , 10 , 20 , 30 , 37 (exempt,5,10,15,20,25,30,35)	7
ลาว	0 , 5 , 10 , 15 , 20 , 25	10

หมายเหตุ : ประเทศบรูไนไม่มีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 2554

อัตราภาษีของไทยตัวเลขในวงเล็บเป็นการลดอัตราใช้บังคับปีภาษี 2556-2557-2558

แนวทางแก้ไข : ควรปรับปรุงอัตราภาษีเงินได้ใหม่ให้เหมาะสม เพื่อรักษาฐานภาษี และให้แข่งขันได้ใน AEC

3

โครงสร้างการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายมีการให้หักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน จำนวนมากที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่สอดคล้อง กับค่าครองชีพพื้นฐาน เช่น ผู้มีเงินได้จากเงินเดือน ค่าจ้าง ไม่ว่าจะมียังเงินได้ในปีภาษีจำนวนมากน้อยเท่าใด กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเหมาได้ 40% แต่ต้องไม่เกิน 60,000 บาท จึงเป็นการไม่ยุติธรรม และสอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ ถึงแม้กฎหมายอาจจะมีการให้หักลดหย่อน หรือค่า ยกเว้นต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อชดเชย แต่ก็ยังถือว่าไม่เหมาะสม และมีผลทำให้บิดเบือนกลไกการทำงานของภาษีเงินได้ ซึ่งเป็นภาษีทางตรง ในการทำหน้าที่กระจายรายได้ที่เป็นธรรมด้วย ส่วนค่าลดหย่อนก็มีจำนวนมาก และรายการเงินได้ที่ยกเว้น ก็มีจำนวนกว่า 100 รายการ ทำให้ฐานภาษีแคบ และสีกร่อน ชับซ้อน ทำให้ยุ่งยากมากในทางปฏิบัติในการเสียภาษีเงินได้ ถือว่าเป็นอุปสรรคอย่างมาก เมื่อเปิด AEC

แนวทางแก้ไข : ปรับปรุงการหักค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อนให้เหมาะสม กับมาตรฐานการครองชีพ และให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ให้ภาษีเงินได้ ที่เป็นภาษีทางตรงทำหน้าที่อย่างถูกต้อง ตามหลักภาษีที่ดี ยกเลิก ค่าลดหย่อนเฉพาะกิจต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับหลักความสามารถและหลักผลประโยชน์ ในการเสียภาษี ที่ทำให้เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ในการกระจายรายได้ พิจารณายกเลิกรายการยกเว้นเงินได้ อาจคงมีไว้ได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ภาษีกับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (ภาค3)

อ. ดำริ ดวงนภา (Tax Auditor)

ภาคต่อตอนสุดท้ายการวิเคราะห์โครงสร้างภาษีไทย กับปัญหาด้านภาษีที่มีโอกาสเกิดขึ้นเมื่อเปิดเสรี AEC หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กับสิ่งที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนเพื่อลดอุปสรรคและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน สำหรับภาคที่ผ่านมาได้กล่าวถึงประเด็นในด้านปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในครั้งนี้เราจะกล่าวต่อเนื่องในส่วนของปัญหาภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น

ปัญหาภาษีเงินได้ นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล จะจัดเก็บได้ยากขึ้นและมีแนวโน้มจัดเก็บได้ลดลงเมื่อเปิด AEC เนื่องจากการย้ายฐานภาษีทำได้ง่ายขึ้นและการแข่งขันลดอัตราภาษี การส่งเสริมการลงทุน BOI และการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีผ่านมาตรการของรัฐ มีอยู่จำนวนมาก ทำให้สูญเสียรายได้ทางภาษีอากร ทั้งที่อาจจะไม่มีความเหมาะสมแล้วเมื่อเปิดเสรี AEC

แนวทางแก้ไข : เมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจเสรีอาเซียน(AEC) โดยสมบูรณ์แล้ว ควรพิจารณา ทบทวนสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการลงทุน BOI และ การให้สิทธิประโยชน์ ทางภาษีผ่าน มาตรการต่าง ๆ ว่ายังมีประโยชน์ มีความเหมาะสม หรือความคุ้มค่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร และพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมกับความจำเป็น จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถดึงจำนวนเงินภาษีกลับเข้ามาในระบบได้เป็นจำนวนมากเพราะจากรายงานภาวะ เศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2554 พบว่ารายได้ที่สูญเสียไปจากการให้สิทธิ ประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนในปีงบประมาณ 2553 มีจำนวนถึง 201,928 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 2 : อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยจัดเก็บอยู่ที่ อัตรา 7 % เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน จะเห็นว่าอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำสุด เท่ากับประเทศสิงคโปร์ ส่วนประเทศมาเลเซีย บรูไน และพม่า ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ประเทศมาเลเซีย มีการจัดเก็บภาษีขาย (Sales tax) ในอัตรา 5% และ 10% แล้วแต่ประเภทสินค้าและบริการ และมีการจัดเก็บภาษีบริการในอัตรา 5% ส่วนประเทศพม่า ใช้ภาษีการค้า (Commercial tax) อัตราภาษีขึ้นอยู่กับประเภทกิจการตั้งแต่ 5% - 30% (ข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)

ตารางที่ 2 : อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ของประเทศอาเซียน ปี 2554

ประเทศ	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ภาษีมูลค่าเพิ่ม
สิงคโปร์	0, 3.5, 5.5, 8.5, 14, 17, 20	7
กัมพูชา	0.5, 10, 15, 20	10
เวียดนาม	5, 10, 15, 20, 25, 30, 35	10
มาเลเซีย	0, 1, 3, 7, 13, 19, 24, 27, 28	-
อินโดนีเซีย	5, 15, 25, 30	10
บรูไน	-	-
พม่า	3, 5, 7, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 30	-
ฟิลิปปินส์	5, 10, 15, 20, 25, 30, 32	12
ไทย	0, 10, 20, 30, 37 (exempt, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35)	7
ลาว	0, 5, 10, 15, 20, 25	10

หมายเหตุ : ประเทศบรูไนไม่มีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 2554

อัตราภาษีของไทยตัวเลขในวงเล็บเป็นการลดอัตราใช้บังคับปีภาษี 2556-2557-2558

แนวทางแก้ไข : ควรปรับปรุงอัตราภาษีเงินได้ใหม่ให้เหมาะสม เพื่อรักษาฐานภาษี และให้แข่งขันได้ ใน AEC

ภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยจึงเป็นอัตราภาษีที่แข่งขันได้ในกลุ่มอาเซียน ถึงแม้จะยังไม่ต่ำที่สุดในโลก เพราะประเทศที่มีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำกว่าไทย จะเก็บในอัตรา 5 % เช่น ประเทศญี่ปุ่น ได้หวั่น เป็นต้น จากการศึกษาพบว่ารายได้จาก ภาษีมูลค่าเพิ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเมื่อเปิด AEC แนวโน้มการจัดเก็บภาษีเงินได้ จะลดลง รัฐบาลไทย จึงต้องหันมาพึ่งพาภาษีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นภาษีที่จัดเก็บจากฐานการบริโภค ซึ่งเป็นฐานภาษีที่โยกย้ายได้ยาก ภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงจะมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นแหล่งรายได้หลักให้กับรัฐบาล

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% ในขณะนี้จึงน่าจะเป็นอัตราที่เหมาะสมแล้ว ต่อเมื่อมีการเปิดเสรี AEC ในอนาคตแล้วจึงต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของไทย และนโยบายของประเทศเพื่อนบ้านใหม่ เพื่อการปรับปรุงอัตราที่เหมาะสมต่อไป

ปัญหาของภาษีมูลค่าเพิ่ม สิ่งที่ต้องทำเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาว่า จะมีมาตรการอย่างไรให้การจัดเก็บภาษีนี้ มี ประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น ทั้งในเรื่องของ ฐานภาษี ที่ ผู้ประกอบการจำนวนมากยังอยู่นอกระบบ ทั้งที่ตามความเป็นจริงกิจการและรายได้ เข้าหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ต้องเข้าระบบแล้ว ทำอย่างไรให้ผู้ขาย ผู้ให้บริการออกไปกำกับภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมาย และจะป้องกัน และปราบปรามการออก การใช้ การซื้อขายใบกำกับภาษีปลอม ได้อย่างไร ทำอย่างไรให้ กลไกสำคัญในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่เรียกว่า ใบกำกับภาษี ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดําริ ดวงนภา

ผู้สอบบัญชีภาษีอากร & ผู้บริหารสถาบันคัสเม